

**PREZES URZĘDU
OCHRONY KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
DELEGATURA URZĘDU W POZNANIU**

ul. Zielona 8, 61-851 Poznań
Tel. (0-61) 852-15-17, 852-77-50, Fax (0-61) 851-86-44
E-mail: poznan@uokik.gov.pl

Poznań, 25.07.2003 r.

RPZ – 565/3/03/D.O./.....

D e c y z j a n r R P Z - 1 5 / 2 0 0 3

Na podstawie art. 85 ust. 1 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. *o ochronie konkurencji i konsumentów* (tekst jednolity: Dz.U. nr 86 z 2003 r. poz. 804) oraz stosownie do art. 28 ust. 6 tej ustawy i par. 6 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 19 lutego 2002 r. *w sprawie określenia właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów* (Dz.U. nr 18 poz. 172), w imieniu Prezesa Ochrony Konkurencji i Konsumentów **odmawia się wszczęcia postępowania antymonopolowego** na wniosek panów Józefa i Krzysztofa Macniaków, właścicieli spółki cywilnej „Zakład Stolarski, stolarstwo, wyrób i sprzedaż trumien, usługi pogrzebowe” w Stawiszynie, w sprawie uznania za ograniczającą konkurencję praktyki polegającej na nadużywaniu przez Parafię Rzymsko-Katolicką p.w. św. Bartłomieja Apostoła w Stawiszynie oraz przedsiębiorcę pogrzebowego Rocha Kubickiego pozycji dominującej na rynku administrowania cmentarzem parafialnym w Stawiszynie, poprzez przeciwdziałanie ukształtowaniu warunków niezbędnych do rozwoju konkurencji na lokalnym rynku wykonywania usług pogrzebowych, w drodze utrudniania wnioskodawcom pozyskiwania zleceń na organizowanie i wykonywanie pogrzebów na tym cmentarzu, co mogłoby naruszać art. 8 ust. 2 pkt 5 ww. ustawy.

Uzasadnienie

Pismem z dnia 2 lipca 2003 r. Józef i Krzysztof Macniakowie, właściciele spółki cywilnej Zakład Stolarski w Stawiszynie (zwani dalej Wnioskodawcami), zwrócili się do tut. Delegatury z wnioskiem o wszczęcie postępowania antymonopolowego przeciwko Parafii Rzymsko-Katolickiej p.w. św. Bartłomieja Apostoła w Stawiszynie (zwanej dalej Parafią) oraz przedsiębiorcy pogrzebowemu Rochowi Kubickiemu, właścicielowi Zakładu Pogrzebowego w Stawiszynie. Wnioskodawcy ww. podmiotom zarzucili podejmowanie działań, które uniemożliwiają im pozyskiwanie zleceń pogrzebów zakresie wykonywania pogrzebów się na cmentarzu parafialnym w Stawiszynie. Podkreślili, iż na ponad trzydzieści pogrzebów, jakie w br. odbyły się na tym cmentarzu, tylko jeden organizowała ich firma. Wskazując na monopolizację rynku przez zakład Rocha Kubickiego Wnioskodawcy podkreślili, że winnym tego stanu jest proboszcz Parafii, który promuje ten zakład, zmuszając parafian do skorzystania z jego usług. Wnioskodawcy poinformowali ponadto, iż pismem z dnia 2 grudnia 2002 r. wystąpili do księdza proboszcza z prośbą o udostępnienie terenu cmentarza celem wykonywania na nim kompleksowych usług pogrzebowych, lecz do dnia

wysłania wniosku o wszczęcie przez Urząd postępowania nie otrzymali na nie odpowiedzi. Podkreślili, iż w piśmie tym również wezwali księdza proboszcza do ogłoszenia parafianom, iż ich firma ma również prawo wykonywania pogrzebów na cmentarzu w Stawiszynie. Także do tego wezwania ksiądz nie zastosował się. Dowodząc, iż brak zleceń od osób, których bliscy zostali pochowani na tym cmentarzu, jest wyłącznie rezultatem działań księdza proboszcza, Wnioskodawcy wskazali na konieczność rozbicia istniejącego monopolu, w którym upatrują przyczynę utraty potencjalnych klientów. Występując z wnioskiem o wszczęcie postępowania antymonopolowego Wnioskodawcy podkreślili ponadto, iż na żadnym z cmentarzy w okolicznych parafiach nie spotykają się z takimi trudnościami, jak w Stawiszynie. Jako przykład dyskryminowania ich zakładu pogrzebowego wskazali na niewłaściwe zachowanie księdza proboszcza podczas mszy św. odprawionej przy okazji jedynego pogrzebu mieszkanki Stawiszyna, jaki został przez nich w tym roku obsłużony, którą to okoliczność dokumentuje oświadczenie podpisane przez jedenastu uczestników tej mszy.

Zgodnie z art. 85 ust. 1 ww. ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. *o ochronie konkurencji i konsumentów* (Dz. U. nr 86 z 2003 r. poz. 804) Prezes Urzędu może, w drodze decyzji, odmówić wszczęcia postępowania antymonopolowego, jeżeli w sposób oczywisty z zawartych we wniosku oraz posiadanych przez Prezesa Urzędu informacji wynika, że nie stosowano praktyk ograniczających konkurencję określonych w art. 5, rozumianych jako zakaz zawierania porozumień w zakresie niewyłączonym na podstawie art. 6 i 7, oraz art. 8 rozumianych jako zakaz nadużywania pozycji dominującej na rynku. W niniejszej sprawie kwestia zarzutów podniesionych przez Wnioskodawców może być rozpatrywana wyłącznie w aspekcie naruszenia art. 8 ust. 2 pkt 5 ww. ustawy. Przepis ten zakazuje podejmowania działań które przeciwdziałają powstaniu lub rozwojowi konkurencji na rynku i jest powiązany ściśle z podstawowym celem ustawy antymonopolowej, jakim jest ochrona konkurencji. Z zakazu tego wynika obowiązek niestwarzania barier dla rozwoju konkurencji przez przedsiębiorców, których pozycja rynkowa pozwala im na negatywne oddziaływanie na strukturę rynku i warunki funkcjonowania jego uczestników. W niniejszej sprawie, w ocenie Urzędu, zarówno Parafii, jak i przedsiębiorcy pogrzebowemu Rochowi Kubickiemu, zarzutów takich nie można postawić. Stanowisko to Urząd opiera na analizie treści wniosku oraz załączonych do niego materiałów, a także na wynikach przeprowadzonego postępowania wyjaśniającego, którego przedmiotem było ustalenie, czy Parafia oraz przedsiębiorca ten wykonali decyzję wydaną przez tut. Delegaturę w dniu 30 grudnia 2002 r. nr RPZ – 30/2002, w części dotyczącej zmiany jednego z postanowień umowy w sprawie opieki nad cmentarzem w Stawiszynie. Postępowanie to zbieгло się w czasie z rozpatrywaniem niniejszego wniosku, a jego wynik wywiera istotny wpływ na ocenę zasadności wniosku.

Zakwestionowane w ww. decyzji postanowienie umowy zawartej pomiędzy Parafią oraz Rochem Kubickim dawało temu przedsiębiorcy wyłączne prawo kopania grobów na cmentarzu w Stawiszynie. Nadesłany w ramach tego postępowania tekst zawartego przez strony aneksu do powyższej umowy pozwalają stwierdzić, iż decyzja Prezesa Urzędu została wykonana w sposób prawidłowy. Zmienione postanowienie umowy nie tylko umożliwia wykonywanie tych czynności przez wszystkie zainteresowane firmy pogrzebowe, ale również potwierdza prawo takich firm do obsługi pogrzebów na cmentarzu, upoważniając Rocha Kubickiego do „nadzoru, gdyby inna firma czynności te wykonywała oraz do nadzoru nad złożeniem zmarłego do grobu”. Tym samym formalnie przestała istnieć przeszkoda, w postaci postanowienia umowy zawartej z właścicielem cmentarza, na mocy którego przedsiębiorca sprawujący opiekę nad cmentarzem nie miał prawa udostępniać jego terenu innym zakładom celem wykonywania usług kopania grobów, co do której miał zapewnioną wyłączność.

Natomiast dodanie do umowy postanowienia o sprawowaniu nadzoru nad złożeniem zmarłego do grobu potwierdza oczywiste prawo innych firm do obsługi pogrzebów na tym cmentarzu.

Poza zmienionym powyższym aneksem postanowieniem umowy o sprawowanie opieki nad cmentarzem w Stawiszynie żadne inne okoliczności natury formalno-prawnej nie ograniczają Wnioskodawców w ich prawie wykonywania usług pogrzebowych na cmentarzu w Stawiszynie. W prawie do wykonywania takich usług zarówno Wnioskodawcy, jak i każdy inny zainteresowany zakład pogrzebowy, nie mogą być ograniczani i okoliczność ta nie wymaga odrębnego potwierdzenia ze strony księdza proboszcza lub przedsiębiorcy Rocha Kubickiego. Stąd brak odpowiedzi na pismo Wnioskodawców, które zostało doręczone księdzu proboszczowi w styczniu 2002 r., nie upoważnia do stwierdzenia, że zostali oni ograniczeni w prawie wykonywania obsługi pogrzebów na cmentarzu. Jedynie jednoznaczna i wyraźnie sformułowana na piśmie lub wypowiedziana w obecności świadków i potwierdzona przez nich w toku formalnego postępowania odmowa udostępnienia terenu cmentarza mogłaby stanowić przesłankę uzasadniającą wystąpienie z takim zarzutem. Odmowy takiej Wnioskodawcy nie otrzymali, nie powołują się na nią w swoim wystąpieniu, w związku z czym kwestia ta jest w tym zakresie bezprzedmiotowa.

Przedstawione statystyki wskazują, iż najistotniejszym problem dla Wnioskodawców jest pozyskanie zleceń na wykonywanie pogrzebów, przy czym należy zauważyć, iż problem ten nie dotyczy wyłącznie Stawiszyna, lecz również okolicznych miejscowości, w których znajdują się cmentarze parafialne. Analiza zestawienia ilości pogrzebów wykonanych przez wnioskodawców w latach 1995-2002, która zawarta została na str. 4 uzasadnienia decyzji nr RPZ 30/2002, okoliczność tę potwierdza. Przyczyny takiego stanu Wnioskodawcy upatrują w istnieniu lokalnych powiązań pomiędzy grabarzami i proboszczami parafii. Zdaniem Urzędu być może jest to czynnik, który ma wpływ na strukturę rynku wykonywania usług pogrzebowych w tym rejonie, lecz ustalenie czy oraz w jakim stopniu faktycznie generuje ten rynek jest praktycznie niemożliwe. Okoliczności, które wnioskodawcy wskazują w swoim wniosku nie mogą stanowić dowodu na potwierdzenie tych twierdzeń w postępowaniu prowadzonym pod zarzutem przeciwdziałania ukształtowania się warunków niezbędnych do powstania i rozwoju konkurencji.

Zarówno treść wniosku jak i załączonych do niego dowodów wskazuje jednoznacznie, iż w tym zakresie sprawa może być rozpatrywana wyłącznie w oparciu o przepisy kodeksu cywilnego, ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. *o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji* (Dz. U. nr 47 poz. 211 z 1996 r. z późniejszymi zmianami) oraz prawa kanonicznego. Cywilnoprawny charakter ewentualnego sporu wymaga udowodnienia, iż w konkretnym przypadku (przypadkach) Wnioskodawcy nie otrzymali zlecenia, a zleceniodawca nie skorzystał z ich usług w obawie przed potencjalnymi problemami, jakie mogą zdarzyć się podczas pogrzebu lub w trakcie załatwiania związanych z tym formalności. Natomiast w zakresie dotyczącym przepisów prawa kanonicznego Urząd nie ma kompetencji, aby w drodze decyzji administracyjnej zakwestionować wskazane przez Wnioskodawców działania proboszcza Parafii. Jak już wyjaśniono w uzasadnieniu decyzji nr RPZ 30/2002 w zakresie wykonywania czynności związanych z wykonywaną posługą duszpasterską, a do takich należy wygłaszanie kazań oraz ogłoszeń dotyczących parafii, proboszcz parafii podlega władzy kościelnej. Kontrola tej podlega również sposób przeprowadzania obrządku pogrzebowego. Nawet gdyby pominięcie pewnej czynności podczas tej jednej, wskazanej przez wnioskodawców, sytuacji było zamierzone i miało na celu zniechęcenie parafian do ich firmy, nie można na tym jednostkowym przypadku opierać twierdzenia o przeciwdziałaniu ukształtowaniu się

warunków niezbędnych do rozwoju konkurencji. Ustawa *o ochronie konkurencji i konsumentów* ma bowiem charakter publicznoprawny, a to wymaga, aby kwestionowane działania lub zaniechania cechowały się pewną powtarzalnością i dotyczyły rozwiązań wpływających na funkcjonowanie i rozwój całego rynku, a nie tylko jednego, konkretnego przedsiębiorcy. Dobrem chronionym ustawą w przypadku praktyk ograniczających konkurencję jest bowiem konkurencja jako taka, a ochrona konkurentów prowadzona jest niejako „przy okazji”. Wobec powyższego naruszenie interesu publicznoprawnego stwierdzone winno być w sytuacji, gdy praktyka oddziałuje na otoczenie konkurencyjne, a nie na sytuację jednego, konkretnego przedsiębiorcy. W ocenie Urzędu w niniejszej sprawie właśnie z taką sytuacją mamy do czynienia. Ochrona interesów Wnioskodawców może mieć miejsce wyłącznie w oparciu o przepisy kodeksu cywilnego, a w sytuacji gdy uzna on, iż doszło do popełnienia czynów które mogą zostać uznane za czyny nieuczciwej konkurencji, również w oparciu o wskazaną wyżej ustawę *o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji* (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 maja 2001 r. sygn. I CKN 1271/98).

Stąd należało orzec jak w sentencji decyzji.

Od niniejszej decyzji przysługuje Wnioskodawcy prawo wniesienia odwołania do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie dwóch tygodni od dnia jej doręczenia, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów - Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Poznaniu.

Z upoważnienia
Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów
Dyrektor Delegatury w Poznaniu
Edward Stawicki

Otrzymuje:
Pełnomocnik Wnioskodawców
Pani Józefa Górka-Macniak
Ul. Szosa Konińska 5
62-820 Stawiszyn